

1

Ik heb niets in te brengen, dacht Solana Cummings toen ze in 1965 op vijftienjarige leeftijd werd ingeschreven op de Louiseschool in Paramaribo. De afstand tussen haar ouderlijk huis in het kustdistrict Coronie en de vierjarige katholieke meisjesmulo in de stad was op de kaart tussen haar duim en wijsvinger een stukje van niet meer dan tien centimeter, maar in werkelijkheid was het een traject zonder fatsoenlijke weg en doorsneden door twee rivieren.

Ze was op voorspraak van pater De Kort op de school en in het Maria-internaat geplaatst. De pater was een lange dunne man, die zo nu en dan uit de stad naar het district kwam om de dienst van de lokale voorganger over te nemen. Een van die keren, op de stoep van de Maria-Onbevlekt-Ontvangen-kerk, had Solana's moeder Vera hem over haar dochter aangesproken. Aangeklampt meer, haar lange slanke vingers vouwden zich om de mouw van zijn kleeed.

Vera was een mooie, wat volle vrouw. Solana hield van haar, vond dat haar moeder in het district thuishoorde. Coronie was ooit, net als de rest van Suriname, korte tijd Engels gebied geweest, plaats- en achternamen herinnerden

aan die periode. De Britten hadden de strijd aangeknoopt met het water, maar het gebied al snel weer aan de Hollanders gelaten. Er stonden veel fruitbomen, die wanneer ze vrucht droegen een zoete geur verspreidden. Als kind had Solana sterappels en *manya* in misselijkmakende hoeveelheden gegeten. Het sap droop van haar kin en haar moeder had geduldig haar jurken gewassen. Ze had graag gespeeld op een veldje met opgeschoten, vergeten halmen suikerriet. Soms kon ze na afloop haar schoenen niet vinden en liep ze op blote voeten naar huis. In de koele schemering kwam ze die dan met haar moeder zoeken, een vervolg op het kinderspel van overdag; moeder en dochter genoten ervan. Ze waren samen in de oude woning op de voormalige katoenplantage Paradise achtergebleven, toen Solana's vader voor werk naar Nickerie was vertrokken. In de schaduw van het onderhuis bracht Solana het hete middaguur door, haar hangmat opgehangen tussen de steunpilaren. Haar wereld bestond dan uit de vertrouwde geluiden van haar moeder boven haar hoofd.

Vera zei van zichzelf dat ze veel weg had van haar *granpa*, Riedewald Cummings. Hij was de laatste opzichter van Paradise geweest, later eigenaar, maar had tot zijn opluchting zijn geboortegrond weten te verlaten. Zij wilde ook niets liever dan dat. Hoewel ze haar grootvader niet gekend had, vertelde ze graag verhalen over hem die ze van haar moeder had gehoord. Volgens Vera was Paradise opgegeven, gedoemd. Als het haar niet zou lukken weg te gaan, wilde ze dat op zijn minst voor haar dochter bereiken. Dat Solana zich daartegen verzette, beschouwde ze als puberaal gedrag.

De grond van Paradise was in de tijd van Riedewald verzilt geraakt, vertelde Vera. Droog en gebarsten, met tussen de aanplant piepkleine schelpen die hij soms tijdens zijn werk

opraapte en afkeurend bekeek. Steeds meer hapjes nam het water uit het land, het uithollend, zoals kinderen wel doen met een brood. Zo nu en dan brokkelden stukken bodem met een plons in zee en dreven weg.

In 1880 nam het water ook de laatste Hollandse plantagehouders mee. Vanuit het Totnesskanaal was het echtpaar, gekleed in smetteloze tropenkleding, vertrokken. Riedewald had de sloep op de golven zien dansen. Hij had nog uitbundig gezwaaid, met beide armen in de lucht, maar ze hadden niet omgekeken. Toen het echtpaar bij de kotter, die ver op zee lag, was aangekomen, hees de bemanning eerst de vrouw aan touwen omhoog. Vlak voordat ze aan boord kon klimmen pakte de wind haar hoed.

Een jaar later werd Riedewald vanuit Amsterdam verzocht om een financieel overzicht. Met de envelop in zijn achterzak begaf hij zich naar het commissariaat in Totness, het hoofdplaatsje van de streek. Het gebouw was groot en vierkant en had een brede trap, die naar een ruime veranda leidde. De commissaris, een ambtenaar van het gouvernement, was gekleed in een krap zittend uniform. Hij troonde achter een tafeltje, pen in de aanslag, en wees Riedewald de stoel tegenover hem. Die ging op een puntje zitten, zijn pet verfrommelend tussen zijn handen.

Riedewald kon slecht lezen en schrijven. Hij was tien jaar toen zijn vader stierf. Zijn moeder beschouwde hem, de oudste, daarna als hoofd van het gezin. School werd bijzaak, de kostgrond met bonen en aardvruchten noodzaak.

‘Weledelgestrenge heer,’ dicteerde Riedewald met zachte stem zijn antwoord. ‘De oogst is nog minder dan in voorgaande jaren. De prijs van de katoen is verder gedaald en de kosten aan sluis en kanaal zijn gestegen.’ Hij somde uit het hoofd de bijbehorende bedragen op, die zorgvuldig door de commissaris werden opgeschreven. Daarna betaalde hij

de man voor zijn diensten, zette de gekreukte pet op zijn hoofd, daalde de trap van de ambtswoning weer af en sloeg de hitte van het zandpad in.

Drie maanden later kwam er een reactie. Na de aanhef van de brief te hebben voorgelezen, stopte de districtscommissaris even. Zijn adem klonk sissend, als stoom die hem opnieuw in beweging moest zetten. Vlug sprak hij nu, en hard: onder Cummings' toezicht was alles misgegaan.

Riedewald had geknikt. Buiten stonden kanonnen aan weerszijden van de toegangspoort. Glimmend in de zon, de lopen in de richting van de weg. Plotseling verlangde hij naar Paradise, te scharrelen tussen de struiken, te voelen aan het zachte pluis in de opengebarsten zaden.

Had Cummings soms bedragen achtergehouden? De commissaris liet zijn ogen over de opzichter glijden: een matdonkere huid, grote schrikachtige ogen, een hemd met opgerolde mouwen en een broek met omgeslagen band. Zo viel er geen landbouw te bedrijven! Er bleef de eigenaar geen keuze: de plantage werd opgedoekt, instructies zouden volgen.

De commissaris vouwde de brief zorgvuldig en deed hem terug in de envelop, die hij Riedewald zonder hem aan te kijken aanreikte.

Riedewald liep de trap af. De kanonnen stonden op een voetstuk van rode baksteen. Hij legde een hand op het warme geruststellende staal en boog zich voorover om in het donkere gat te kijken. Uit ouder gewoonte riep hij oehoe en luisterde naar zijn eigen stem. Krachtig klonk die. Ja, nu wel! bedacht hij geërgerd, op het balkon met de commissaris had hij geen woord kunnen uitbrengen.

Hij stak zijn handen in zijn zakken en liep over het stoffige zandpad naar huis. Zijn lange dunne schaduw kleefde aan zijn hielen. Het gemompel van voorbijgangers, zijn

naam verweven in hun groet: 'fa y'tan, Cummings?' drong nauwelijks tot hem door. In de schemerige loods strekte hij zich op de balen uit en inhaleerde diep de muffe geur van de jutezakken met daarin de katoen.

Ze hadden er altijd gelegen, de balen. Ze kwamen en gingen. Hij wist niet beter. Vaak had hij voor een minuutje zijn hoofd erop gelegd, hun vertrouwde geur ingeademd. De katoen beheerste zijn leven: het plukken, het drogen, het scheiden van pluus en pit. Een ritme zoals het kloppen van zijn hart. Maar straks zou de loods leeg zijn, de laatste balen weg.

Het vooruitzicht deed hem van angst en woede opschrikken. Hij liep naar buiten, knipperde met zijn ogen tegen het licht. In het wilde weg begon hij aan een struik te trekken, riep naar een arbeider hem te komen helpen.

Die avond aan de keukentafel timmerde hij van afvalhout een kistje. Met fijn schuurpapier wreef hij het zorgvuldig glad. Op de bodem legde hij een glimmend stuk papier, bewaard voor een bijzondere gelegenheid. Voorzichtig strekte hij de katoenplant erop uit. Streelde de bladeren, schikte daarna het pluus en de wortels en spijkerde het deksel dicht. Uit zijn zak haalde hij de envelop. Hij streek de ergste kreukels weg. Met potlood oefende hij een paar keer op het tafelblad en schreef toen met vaste hand op de kist: H.C. de Jong, en het adres in Amsterdam.

2

In de Louiseschool werd het ongeacht de tijd van het jaar tegen het einde van de ochtend benauwd, bijna tastbaar drong de hitte de lokalen in. Solana schrok dan vanuit haar versuffing op van de bel en haastte zich, voorzichtig om niet over de tegelvloer uit te glijden, de gangen door en de straat op. Bij de kruising met de Gravenstraat boog ze niet altijd trouw rechts af naar het Maria-internaat. Een enkele keer werd ze de andere kant op getrokken, naar het Oranjeplein, een groene oase. Het gouverneurshuis stond er, wit en indrukwekkend. En vlak bij de rivier, die dezelfde bruine kleur vertoonde als het kustwater van Coronie, Fort Zeelandia. Ook hier knabbelde het water aan het land en aan het plumpe verdedigingswerk. Het was ooit toegangspoort tot de kolonie geweest, totdat er aan de noordkant van de stad plantages waren aangelegd en het van functie veranderde.

Ze ging op een bankje zitten en keek naar het water. Na een tijdje scheurde ze zich met moeite los, terug de Gravenstraat in. Ze liep langs de vrijwel altijd gesloten kathedraal, waarachter het rooms-katholieke ziekenhuis lag en wat verderop de begraafplaats, een schaduwloos veld van

rommelig aangelegde graven. Aangekomen bij het internaat, dompelde ze zich weer onder in de orde en regelmaat van de zusters franciscanessen van Roosendaal.

De soeurs waren bleke vrouwen. Ze droegen witte jurken en zwarte kappen, en spraken Hollands met langgerekte klanken. Om halfzes, wanneer het nog donker was, luidden ze de ochtendbel en gingen de meisjes prevelend voor in gebed. Het verdere verloop van een schooldag kon Solana als het onzevader opdreunen: halfzeven ontbijt (bijna zeventig borden en bekers op een tafel), om zeven uur begon school. Vlak na enen beklommen de meisjes weer de steile trap van het internaat. Wie laat was trof boven aan het trapgat het strenge gezicht van zuster-overste Ignatia voor een preek.

Ook de week kende een vast ritme. Vrijdag werd op de hand met een blok zeep de was gedaan. Solana genoot van het schrobben op het wasbord, de fysieke inspanning die zweetdruppeltjes op haar neus en bovenlip deed opwellen. Ze spon het wassen van kleding zo lang mogelijk uit, haar jurken werden eerder vaal dan die van haar klasgenoten. Op zaterdag konden de meisjes in de binnenstad een boodschap gaan doen onder begeleiding van hun 'tussenpersoon', tevens chaperonne. Voor Solana was dat een wat norske oudere zus van haar vader. Op twee passen afstand slenterde ze achter haar tante aan, dromend van Paradise.

De dag voordat Solana naar de stad ging, had ze met haar moeder voor de laatste keer de kerk bezocht. Het was de droge tijd, buiten was het nog fris, maar het zou in de middag broeierig worden. 'Solana, meisje, laat me je haren kammen!' schalde het die zondagochtend door het huis. Solana kwam met stroperige tegenzin naar beneden.

Vera kamde het dikke haar met trage halen en bond het zorgvuldig vast. Vanaf het moment dat Solana's vader was

weggegaan, waren zij en Solana een twee-eenheid geworden. ‘Denk erom dat je het daar ook iedere dag uitkamt, ik *ga* er niet zijn om je te helpen.’ Het klonk eerder plagerig dan vermanend.

Solana droeg sokken met ruches, die ze bij haar enkel omsloeg. En om haar moeder een plezier te doen haar mooiste schoenen, eigenlijk waren ze haar te klein geworden. ‘Gaat het nog met die schoenen?’ Vera kneep haar zachtjes in haar hand. ‘Ja, nog net.’ Ze zuchtte en trok haar dochter wat naar zich toe. Solana stemde haar voetstappen op die van haar moeder af, liet haar hakken tegelijk neerkomen en weer opveren. Vera had een klein tasje bij zich en droeg een wijldvallende jurk. Ze was zich bewust, leek het, van het gewicht van die dag, de voorlopig laatste uren die ze met Solana zou doorbrengen. En ze was trots: haar dochter zou de grote sprong maken.

‘Vrouw Cummings, hoe gaat het?’

Vera groette de voorbijgangster met een knikje van haar hoofd.

Ze kwamen bij de kerk aan. Belangrijke gebeurtenissen in het leven van veel Coronianen vonden er plaats, een doop of belijdenis, een huwelijk of rouwdienst. Door de openstaande deuren was het donkere binnenste met de rijen banken te zien.

‘Ik kom zo,’ zei Vera. Ze gaf Solana een knipoog en liet haar in een van de banken plaatsnemen. Solana deed haar schoenen uit en wreef over haar pijnlijke tenen en hielen. Vera deelde psalmboeken uit en richtte het altaar in, handelingen waar Solana morgen, na haar vertrek, geen getuige meer van zou zijn. Ze keek om zich heen naar de gezichten van de kerkgangers. Ze waren bekend en toch voelde ze zich opeens alleen, verlangde ze hevig naar haar moeders hand in de hare, haar geruststellende stem, het gelijkmatige

geluid van haar hakken. De mensen begonnen te zingen, hoog en ijl, en één vrouw vlak bij haar strekte haar handen ten hemel. Vera stond naast de voorganger, hun schouders raakten elkaar. Hij nam haar keurend op en zij keek verlegen en gevleid terug.

Toen de dienst voorbij was, trok Solana haar schoenen weer aan. Ze knelden en op een van haar hielen had zich een blaar gevormd, een week en beurs stukje huid. Ze probeerde niet te hinken. ‘Zullen we gaan?’ vroeg Vera. Buiten was het licht oogverblindend. Vera liep met rechte rug. Ze kwamen langs het veldje waar Solana als kind had gespeeld, het hoge gras met ertussen de halmen suikerriet. De aanblik ervan stak haar. In een opwelling trok ze haar schoenen uit, als vroeger. Ze nam er een in elke hand en rende zonder iets te zeggen op blote voeten voor haar moeder uit naar huis.

Vera had eens verteld dat in diezelfde kerk granpa Riedewald haar grootmoeder, *granma* Alma, had ontmoet. Toen was het nog een klein gebouwtje van de parochie Maria Onbevlekt Ontvangen. Het was een belangrijk moment in Riedewalds leven geweest, kort daarop had hij de eigendoms-papieren van Paradise in handen gekregen.

Riedewald had zich gehaast. Hij wilde de Almachtige de zegen vragen voor de grond, maar was in de loop der jaren gaan twijfelen aan de reikwijdte van Zijn macht. Hij vroeg zich af of God grond kon helen die Hijzelf kapot had gemaakt.

Door de jaloezieën langs de zijwanden viel een gefilterd licht binnen. Twee rijen banken stonden in het gelid. Braaf, als onvoorwaardelijke volgelingen. Mensen stroomden toe: boeren, arbeiders, armoedzaaiers. Voor de ingang staken ze hun bijbels onder de arm en streken hun kleren glad. Hij ging op de achterste rij zitten om niemand te storen. Voor

hem deinde een veld van hoeden en petten. De hitte in de kerk maakte dat hij voelde hoe moe hij was. Hij vouwde zijn handen en verbaasde zich hoe ruw de palmen aanvoelden, hoe lang het duurde voordat schrammen van stekelige planten heelden.

De pater besteeg het altaar. Riedewalds blik gleed over de bank naast hem. Over een creoolse met karamelkleurige huid in een lange witte rok en een kort bijpassend jasje. Op haar hoofd droeg ze een doek, kunstig gevouwen in twee punten, als uitstekende hoorntjes. Ze glimlachte schichtig naar hem en keek verlegen weer naar het altaar.

De pater sprak over zon en regen, zaaien en oogsten. Gods zegen. Riedewalds ogen kleefden aan de glanzend witte rok van de vrouw. Hij dacht aan Paradise, de plantage waar hij was geboren. Voor het eerst was hij benieuwd naar de herkomst van die naam. Daarna dacht hij aan haar huid onder de rok. Hoe het zou zijn om haar benen te mogen strelen. Haar kuiten te voelen. Haar enkel te omklemmen met zijn hand. Hoger en hoger klom Riedewalds hand langs het been. Plotseling zag hij nieuwe gewassen voor zich. Casave, banaan en kokos. Hij schudde aan een kokosnoot, het melksap klotste. Op het altaar ging de pater voor in het gebed. Met zijn vinger streek Riedewald langs het lemmet van een kapmes. Hij liet het door de lucht zwaaien en kliefde de noot. Melk droop in zijn schoot. Hij brak de ruwe bast verder in tweeën. Gaf de vrouw de ene helft, verbaasd nam ze hem aan, de andere zette hij aan zijn mond. Met gulzige happen at hij van het zachte vruchtvlies.

Een week voor Pasen was er een pakketje gekomen, afzender: H.C. de Jong. Het had een bruin kartonnen omslag en was verstevigd met rood lint. Riedewald streek een paar keer over de zijde, uitnodigend voelde die aan, vlug ging hij naar de ambtswoning.

De inhoud van het kistje had de heer De Jong ontroerd. De commissaris keek naar Riedewald op, een onderzoekende blik, die de opzichter deed wegstijgen. Ter verduidelijking sloeg de ambtenaar een hand op zijn borst. De planter bood zijn excuses aan. Zijn verwijt had hij in een opwelling, een vlaag van bittere teleurstelling gedaan. Al zijn inspanningen hadden tot weinig geleid. Maar Cummings was een hardwerkende man en had zijn loyaliteit al zijn leven lang bewezen. Als blijk van dank en deels in ruil voor opgelopen loonachterstand droeg de heer De Jong de plantage over aan de opzichter, voor een zacht prijsje, in jaarlijkse aflossingen te voldoen. De documenten waren bijgevoegd.

Voorzichtig, eerbiedig haast, vouwde Riedewald ze uit. Het papier voelde klam, alsof de stukken het overzeese klimaat hadden aangenomen. Hij opende de landkaart. Vreemd vond hij het, zijn geboortegrond teruggebracht te zien tot lijnen en cijfers. Met een vinger volgde hij de paden tussen de arealen. Behoedzaam, hij kon nog niet geloven dat ze zijn eigendom waren. Hij gleed over de plaats waar de opstal zich bevond. Zijn opstal! Het plantagehuis met de bijkeuken en het waterreservoir, de arbeiderswoningen. Daarna streek hij over de gele lijn van het kanaal. Hield even stil bij waar de kapotte sluisdeur was en tikte een aantal keer zorgelijk op de onbegrensde zee.

Veertig kokosnoten raapte Riedewald op Johanna Maria, een grond ten westen van Paradise. Johanna Maria was de naam plantage niet meer waardig. Nog slechts achtendertig hectaren in bedrijf, met alleen banaan en cacao en enkele verwaarloosde kokospalmen.

De katoen in Coronie was zogoed als dood. Kon nooit op tegen die uit Amerika. Daar was de katoenoogst overvloedig en de prijs laag, had Riedewald gehoord. Er waren

steden met oneindig veel straten. Fabrieken met machines die producten voortbrachten waaraan geen mensenhanden te pas waren gekomen. Dat was pas vooruitgang!

Ook de grond aan deze vergeten kust was nagenoeg dood. De natuur leek gelijke pas te houden met de katoen: de bodem droogde uit, grauwwit als het pluiz zelf. Het was net als bij sommige dieren, dacht Riedewald: ze vernietigen zichzelf wanneer ze overbodig zijn.

Hij probeerde zijn bezorgdheid te onderdrukken en propde de kokosnoten in zakken. Op Paradise plantte hij ze in twee rijen voor het plantagehuis, zodat ze een laan zouden vormen. Bolle basten met daaruit groene scheuten, die zich oprichtten naar de zon. Nu hij plantagehouder was geworden, werkte het personeel voor hem. Niet alleen de landarbeiders en de koeienjongen, maar ook de creoolse uit de kerk.

Hij had haar na de dienst beleefd aangesproken, met zijn handen op zijn rug. Ze was voor zijn blik teruggeweken, van het wit van zijn ogen, vermoedde hij, dat van de spanning groter was dan gewoonlijk. Hij had zich voorgesteld als opzichter, nee eigenaar, van Paradise. Ze had zuinig geknikt: Alma Verwey. Zo'n vrouw als zij, kraakhelder in haar witte rok, was hij voorzichtig verdergegaan, wist vast iemand voor huishoudelijk werk, de was en de vaat en de dagelijkse warme maaltijd. Ze had haar hoofd geschud, hem kort gegroet en was weggelopen.

Maar zijn woorden – eigenaar van Paradise – moesten even later tot haar zijn doorgedrongen, want met dof klinkende voetstappen was ze hem achternagehold en had hem haar hulp aangeboden, voor tijdelijk.

Ze maakte bruine bonen, die ze in een groot ijzeren bekken een nacht had laten wellen. Ze las de rijst op stofjes en steentjes en bracht hem schuimend aan de kook. Haar ogen waren lichtbruin, niet zwart zoals die van hem. Haar haar

had hier en daar steile pieken. Om haar nek hing een kruisje, dat ze lichtjes aanraakte wanneer ze sprak, alsof ze houvast zocht.

Aan het eind van de dag, wanneer de zon laag stond, groette ze hem vluchtig en liep met opgeheven hoofd de zandweg af in de richting van de parochie. Steeds trachtte hij haar aanwezigheid te rekken, met een opmerking over het land of over het weer, maar altijd had ze haast. Eventjes liet ze haar ogen dan over hem glijden, als over een donker meubelstuk dat toe is aan een poetsbeurt.

Vera verklaarde die houding van granma Alma uit haar achtergrond. Haar grootmoeder had blank bloed, terwijl Riedewald een doodgewone arbeider uit een slavengeslacht was. Vera vertelde dat Alma was geboren in een huisje op plantage Mary's Hope. De man van wie ze als kind aannam dat hij haar vader was, Izaak Renfrum, had dat zelf mogen bouwen. Het was gemaakt van planken uit kustbomen, ongeschikt hout, te zacht, en had vierkante ramen en een puntdak. Soms klom Izaak op het dak om met restjes katoen de kieren tussen het hout te dichtten. Vanaf zijn hoge positie kon hij over de hele aanplant kijken, zijn werkplek van overdag. Zijn taak bestond voornamelijk uit het wieden van onkruid en het schoonhouden van de afwatering.

Izaak hield ervan om rond Weltevreë, de woning van de eigenaar, te werken. Aan de kant van de keuken, dicht bij het gerinkel van potten en pannen en de geur van onbekende gerechten. Maar vooral dicht bij Louise Fräser, de keukenhulp, van wie hij zijn ogen niet kon afhouden. Met een geamuseerde blik keek Louise terug, een reactie die Izaak aanspoorde zijn huis vlug af te bouwen. Toen het klaar was, had hij haar zonder veel moeite kunnen bewegen bij hem in te trekken.

Iedere ochtend, de zondag uitgezonderd, trok Louise haar werkkleding aan en zette ze een gesteven doek op haar hoofd. Regelmatig moest hij de neiging onderdrukken haar onmiddellijk weer uit te kleden. De kleren van haar lijf te rukken, de muts uit het raam te smijten, zodat hij haar zachte buik en borsten kon beroeren, en de pol hard gras boven de arcade van haar benen. Zodra ze die blik in zijn ogen bemerkte, lachte ze, en haastte zich naar Weltevree. Ze veegde er eerst uitgebreid haar voeten, voordat ze door de achterdeur naar binnen ging.

Als hij haar door het keukenraam gadesloeg, leek ze een ander. Een vrouw met een raar hoofddeksel, ernstig roerend in pannen. Af en toe herkende hij haar weer, wanneer ze naar hem glimlachte en hem schichtig om zich heen kijkend een bord eten aanreikte. Met lange tanden at hij het vreemde voedsel.

Louise raakte in verwachting. Na enkele maanden bolde haar buik op onder haar rok en veroorzaakte een streep onder haar navel. Met zijn wijsvinger volgde Izaak de donkere lijn en probeerde hem zachtjes wrijvend in het bruin op te lossen.

Louise begon, alsof ze last had van een eigenaardige zwangerschapsgewoonte, haar buik in het maanlicht te baden. Ze had waarschijnlijk niet met zekerheid geweten van wie het kind was, van Izaak of van de planter; had de laatste niet kunnen weigeren. Als de baby bleek zou uitvallen, zou ze Izaak voorhouden dat het maanlicht hieraan schuldig was. Op een krukje zat ze, haar rug tegen de achterwand van hun huis, haar rok tot ver onder de navel omlaag geschoven. In het witte licht leek de bult niet bij de rest van haar lichaam te horen. Een uitstulping, die buiten haar wil om bewoog, alsof de maan ook de stand van het vruchtwater beïnvloedde.

Izaak waarschuwde haar vaak. Op plantage Novar had een vrouw ook negen maanden lang raar gedrag vertoond. Ze had handenvol *dynamun* gegeten, vers van de boom, of op zuur uit een pot. Al haar kleren kregen donkere vlekken, die zelfs niet verdwenen door met zand te schrobben. De vrouw had een zoon gebaard. Acht pond, maar op zijn wang zat een paarse vlek zo groot als een ei.

Louise haalde onhandig haar schouders op en handhaafde haar gewoonte.

De weeën kwamen tijdens een donkere nacht. Ze geloofde niet werkelijk van de bult gescheiden te zullen worden. Ze lag op bed toen Izaak wegrende om hulp te halen. Twee uur later kwam Alma ter wereld. Een glibberig muisje, de ogen gesloten, de huid nog gerimpeld en lichtgelig als riet-suiker.

Alma was acht toen het plantersechtpaar ziek vanuit Europa naar Mary's Hope terugkeerde. Met hoge koortsaanvallen hielden ze zich op in huize Weltevree, nu een privé-paviljoen, de deuren en luiken gesloten. Eén keer per dag kwam de planter tevoorschijn en inspecteerde, ondersteund door Izaak, de aanplant. Zijn huid glom en zijn adem stonk naar drank en teer. Hij mompelde over een zware griep die heel Europa teisterde, nog erger dan de Zwarte Dood.

Maar na ruim een week gingen de deuren en ramen van Weltevree weer open en klonk als vanouds het gerinkel van potten en pannen. 'Vader kijk!' riep Alma op die dag, haar hoofd in haar nek en in haar handen een bootje van palmblad. Twee stokjes aan de voorkant stelden Meneer en Mevrouw voor, een blaadje aan de achterkant een zeil. Hele middagen speelde ze met het bootje bij de afwatering.

Kort daarop werd Izaak ziek. Hoge koorts. Hij had geen kracht meer om het dak te controleren. Samen met Louise

zette hij potten op de vloer en met de regelmaat van een pendule druppelde het gestaag op de bodems. Alma mocht tot na de regens in Weltevree blijven. In de keuken, de werkruimte van haar moeder, op een bed vlak bij de stoof. Daar bleef ze toen Izaak en Louise kort na elkaar overleden.

Twee jaar later droeg het plantersechtpaar het beheer van Mary's Hope over aan een directeur, een in de kolonie geboren Hollander, en vertrok voorgoed. Alma kreeg bij het afscheid van de planter een brief, die ze pas na zijn vertrek mocht openen.

Hij was opgemaakt op haar geboortedag, 3 juni 1853. Op het dikke papier stonden in sierlijke letters haar voornamen geschreven, Amalia Cornelia, en daarachter Verwey. In één regel gaf Cornelis Verwey zijn dochter het recht op de plantage te wonen.